

Ад шчырага сэрца! Выціснуты золатам на вокладцы кнігі, гэтыя словы як-бы ўвасабляюць у сабе тое гарачае хваляванне і чыстату пачуццў, тую шчырасць і сілу любі да партыі і таварыша Сталіна, якімі прасякнуты зместыяны тут творы.

«АД ШЧЫРАГА СЭРЦА» Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1952 г.

Кніга «Ад шчырага сэрца» — гэта падліманнае паэтычнае слова аб таварышу Сталіне. Яна ўключае ў сябе напісаныя ў перах п'сьмы беларускага народа таварышу Сталіну і вершы паэтаў рэспублікі. Тут творы Янкі Купалы і Якуба Коласа, Петруся Броўкі і Аркадзя Куляшова, Максіма Танка і Пятра Глебкі, Нікена Панчанкі і Антона Явелевіча, Максіма Лужанкі і Аляксея Зарыцкага — усяго трыццаці трох паэтаў.

Напісаныя ў розны час, творы гэтыя прасякнуты тым пачуццём блізкасці любі да таварыша Сталіна, якое народзіла ў глыбіні сэрца мільнёнаў, выпрабавана ў барацьбе з суровымі цяжкасцямі і загартавана на палях бітваў за свабоду і незалежнасць нашай сацыялістычнай Радзімы.

З першых-жа старонак кнігі аказваецца пад увадай паэтычнага слова, якое захапляе і хваляе, напаянае душу да краёў радасцю і гордасцю за сучаснае і будучае нашага народа, знаходзім усё новае і новае вобразы, трапныя параўнанні, свежыя фарбы. За ўсім гэтым адчуваецца натхненне настойлівай пачытнага праца, усведамленне вялікай адказнасці пісьмемніка за мастацкае слова.

Пачуццё найвялікшай адказнасці за стварэнне вобразаў правядуў рэвалюцыю глыбока хвалявае Горкага і Маякоўскага. У паэме «Владзімір Ільіч Ленін» Маякоўскі выдатна перадаў гэтае пачуццё такой фразай: «Как бедна у мира слова мастерская! Подходящее откуда взять?»

Дзе знайсці такія словы, якія-б з усёй паўнамоцтва перадалі сілу любі і адданасці мільнёнаў савецкіх людзей свайму правядуў таварышу Сталіну — гэтае пытанне паўстае і перад пачэтнымі Беларусі. На яго самі-ж паэты знайшлі адзіна правільны адказ, які гаварыць, што такія словы трэба шукаць у мудрасці самога народа, у яго моўнай скарбніцы, у яго думках і песнях.

У вершы К. Крапівы «Надзяка Сталіну» гаворыцца, што ў песню аб правядуў беларускі народ уклаў і званне родных зор, і свежасць лясных рос, і пашчотнасць слоў маці да казакі, і «смах дзевяты светлакудрай, і прыказкі старасці мудрай, і светлыя мары здаўчат», і песні родных віў, гарадоў.

Вось пісьмо таварышу Сталіну ад беларускага народа, напісанае ў перах пашчотнасць год таму назад Янкам Купалам і Якубам Коласам, Петрусьм Броўкам і Пятром Глебкам.

Уладарную сілу паэтычнага слова адчуваеш літаральна з першых-жа радкоў гэтага пісьма. Сумам і жалюбы аднае сэрца, калі чытаеш аб змрочным мінулым працоўных Беларусі, калі па прыгнутых славянскіх снігах гуляў панскі біч.

Каб перадаць думку аб страшэннай эканамічнай адсталасці Беларусі пры царстве, у пісьме знойдзены надзвычайныя трапныя і характэрныя дэталі. Маленькая кузня, саматужны варштат, панскі бровар, сыраварня, кулацкі-мамы, пачарнеўшая адзінокая смалярня — вось і ўся індустрыя старога, лапцэўнага Беларусі. Горкай іроніяй гучаць словы пісьма: «Была ў нас індустрыя! — фабрыка квасу»...

І раптам гукі новай, радаснай песні ўскаліваюць сэрца. Перад поглядам узнікае дзівосны неймаж асветленых сонцам карушоў фабрык, заводў, шпал. Замест вузкіх, убогіх палосак з радкай абжыццёвай, заглушанай пуставалем, — блізкае калгаснае шыр, якая з краю ў край какасае густымі шуміць. Няма больш саці; асілікі-трактары цягнуць за сабой машыны. Горда праходзяць камбайны.

А колькі свежасці, навіны і астычнай асады адчуваеш у радках, дзе маляўнічымі словамі ствараецца цэлая велічная карціна калгаснай явы. «Разліліся яны ў полі воерам сінім», «На садах палымнее вішнёвы пакар», «Ручанні ярыят папалы ў засеку». Альбо: «Цвет мічурынскіх аблына над краем наві», «Кони сытыя горяча б'юць кашытцы». Ці «Малодасць весіліца, аж хата вініць». Кожны з такіх сказаў — гэта збор багата і сілы беларускай мовы і адначасова ўзор майстэрскага выкарыстання гэтага багатага аб таварышу Сталіну. У надрукаваным урывку для перадачы вялікіх думак і пачуццў народных, для стварэння яркіх, запамінальных карцін нашай сацыялістычнай рэалізацыі.

Заканчваецца пісьмо велічным гімнам партыі і таварышу Сталіну, клятвой вернасці Сацыялістычнай Радзіме. Народ гаворыць, што сваёй свабодой, сваёй дзяржаўнасцю, сваіх светлым жыццём ён абавязаны Леніну і Сталіну. Вось словы, якія вышлі з глыбіні сэрца савецкіх людзей:

Ты сонца для нас, што зямлю авясціла
І ласкай сцягла палі, гаралы.
Ты рэк поўнаводных імклівае сіла,
Правырасць крывіц — дарогі правядыр!
Табе-наша радасць, любі і адданасць,
Табе — лье славу сусветна шыр.
Вядзі нас, любімы, табым мы з'яднаем,
Ты наша жыццё, дарогі правядыр!
Хай смутак вачэй тваіх добрых не росіць,
Ці сонейка захад, ці сонейка ўсход
Прымі прытанне, якое прыносіць
Табе, правядыр, беларускі народ.

Кожнае новае пісьмо — жывы прыклад напісана ўварастанючага ўмацавання сувязі беларускай паэзіі з жыццём і лясам свайго народа. Народ не толькі раскаваў Сталіну аб сваіх поспехах і перамогах, а здыліўся з ім і сваімі запаветнымі марамі, п'сьмамі. Так, працоўны Заходняй Беларусі пісаў таварышу Сталіну:

На Балоты туманых, на пясчаным Палесці,
Абрусом жоўтаным мы пасцелем жыты,
Бузем сеялкай сець лён, пшаніцу ў тым месцы,
Дзе шумелі з густым лясняком чараты.

А з шырокіх балот пярсне сонцам багачце —
Торф, які мы вякамі дастаць не маглі,
Ен шчасліваю долю нам авесціць у хаце,
Будзе сілай маторнаб для нашай зямлі.

Гэтая мара народа, якая пачала ажыццяўляцца яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны, калі была намечана вялікая праграма асушкі беларускіх балот, увасабляецца ў жывуую рэальнасць сёння, калі новыя пацітаваныя план вызначыў правядзенне грандыёзных работ па асушэнню балот Палесся.

Усё, чым жыў беларускі народ — яго поспехі і перамогі, радасці і надзеі, нягоды і выпрабаванні ў час Вялікай Айчыннай вайны, радасць творчай працы ў мірным перыяд, агністая вера ў перамогу міру і дэмакратыі — усё знайшо адлюстраванне ў пісьмах Сталіну.

Раздзел кнігі «Таварыш Сталін у беларускай паэзіі» акрываецца выдатнымі вершамі Янкі Купалы аб правядуў. Здаецца, што адным дыханнем напісаны гэтыя вершы. Вялікі знаўца душы народа, Купала ўзяў з невычэрпнай крыніцы народнай мудрасці самае шчырае і самае чыстае, і таму вершы яго ўспрымаюцца як песня, яны з'яўляюць усім характэрным паэтычным фарбам.

Вобраз Сталіна ў купалаўскіх перах сцягнуты шчырасцю і перамайні сэрца народа, асветлены яркім светлом яго мудрасці, акружаны яго шчодрай любюбы. «Сонейка, зоркі дабэ ўгадала на радасці людзей і стагоддзю» — гаворыць Купала аб Сталіне. Сталін — гэта себціб шчасца народнага. Ен — яснае сонца, якое разганяе спрадвечную цемру, авсвятляе працоўным шлях да радасці. Ен мудрыя піша для свету законы.

Колькі сардэчнасці ў словах паэта аб тым, што Сталін саёбы ўдзірае надзеі сіротай, новую долю блудным прапочыц. Для паўнаты ўвасаблення пачуцця блізкасці любі да правядуў паэт знайшоў незвычайныя словы. «Як ясна сонейка, гэтак нам свеціць. Шалі ён да шчасця і радасці квеціць». «З табою добром у нас поўны засеку. Жыць і красуць нам вечныя вясці, які вечна плывуць жыватворчыя рэкі». Такія выразы — добры прыклад купалаўскіх думак-словак, песень-высвятлак, якія ўзяты ад зор заалатых, ад казак і чароўных слоў, што сталіся явай.

Усе гістарычныя пераўтварэнні на Беларусі Купала перапіраў знавае са Сталіным. І свае шчырае шчырага сэрца перадае паэт зліты з такімі-ж шчырымі парывамі сэрца беларускага народа.

Страсныя, хваляючыя вершы аб правядуў стварыў Якуб Колас. Паэт любіва характарызуе Сталіна, як «сокала асназорага», себціба праўды, дружбы і міру паміж народамі. Сталін, гаворыць паэт, сонцам зазаяў над зямлёй для шчасця людскога. Са Сталіным ярыч гардчы зоры, ласкавей свеціць сонца, яму пакараюцца ледзяныя стымі і бурныя рэкі.

Настаўнік наш мудры! Для шчасця людскога
Ты сонцам зазаяў над зямлёй,
Каб цемрадз і холад развенць болага,
Каб ледняк новаю, вернай дарогай
Народы вясці за сабой.

Вершы П. Броўкі «Думы аб правядуў», «Вялікі Сталінскі закон», «Падарунак», «Сталін наперадзе нас» — гэта творы, прасякнутыя думамі мільнёнаў працоўных аб таварышу Сталіну. У надрукаваным урывку в паэмы «Кацярына» пададзены незвычайны момант выступлення былой батрачкі, а цяпер знатнай калгасніцы, з крэмаўскай трыбуны. Словы гарачай падыкі перадае яна таварышу Сталіну ад імя беларускага народа.

Думкі ўсяго прагрэсіўнага чалавечтва аб таварышу Сталіне, які аб сцяганосцу міру, адлюстраваны ў творы А. Куляшова «Слова аб правядуў народаў». Як велічны гім партыі, Леніну і Сталіну, гучыць і верш «Комуісты».

Вобраз Сталіна паўстае ў нашай паэзіі такім, якім яго стварае народная мудрасць. Гэты вобраз паўстае ў гістарычным аспекце ад яна нараджэння правядуў ад нашых даён.

У вершы «Сталінцы» К. Кірэнка звяртаецца да гістарычных падзей, калі юны Сталін станаўіўся на цяжкі шлях рэвалюцыйнай барацьбы. Паэт піша аб Сталіне: Ен там, дзе кінеце іды Ільчыных,
Дзе ў бойках гартуюцца душы, як сталь,
Дзе падаюць з гroma царызма аконы,
Дзе шлях барыкады у ясну далю.
Думы народа з'яўляюць аснову стварэння вобраза Сталіна, а гэта крэмаўскага

гаспадара, самага ласкавага і самага роднага бацькі, нястомнага працоўніка. У час нягоды і цяжкіх выпрабаванняў Сталін савраваў нас сваёй ласкай і пяплом, натхняў сваёй мужнасцю. Мудры правядыр стаіць на варце людскіх законаў, ён трымае на сваіх падчых лёс усёй планеты.

У кожнага паэта ёсць такія радкі аб Сталіне, якія дапаўняюць вобраз правядуў усё новымі і новымі рысамі. Гэта залатыя россыпы слова, сапраўды паэтычныя знаходкі, якія ў кароткіх сказах заключаюць ці глыбокую філасофскую думку, ці перадаюць яркі малюнак жыцця, ці нейкай трапнай адной рысай адразу раскрываюць значэнне ўсяго твора, ці агністым словам запальваюць сэрца.

Калі А. Куляшоў гаворыць у паэме «Слова аб правядуў народаў», што двухсотліўным савецкім народ на чале са Сталіным пракадае шляхі праз «варожую непрыладз», то гэтым ён раскрывае вялікую гістарычную праўду аб пераможным шляху будаўніцтва комуізма. Калі П. Панчанка піша, што Сталін першым сустракае савецкага чалавека ўсюды, куды-б ён ні прышоў, — у Прагу, ці ў Сафію, ці ў Варшаву, гэтым самым паэт паказвае, як гарача любіць таварыша Сталіна народы ўсяго свету.

На Дунаі і Одэры, над Бухарэстам і Прагай
Ты для нас быў народем, і сцягам, і
нашай адвагай,
У Сафіі, Варшаве — куды-б толькі мы
ні ўступалі —
Між натоўпаў святочных усюды дабэ
сустракалі.

Ты нас першы вітаў з мільнёнаў сцягоў
і партрэтаў
Сваёй добрай усмешкай, якой мы з
маленства сцягты,
Нас, тваіх паслашчыў, у надзеі зямля
Уся чакала,
Тваё імя ўсе сэрцы, як ключ залаты,
адмыкала.

Як тыповае і надзвычай характэрнае ў працяжэнні блізкасці любі да таварыша Сталіна выступае такая глыбока жыццёвая ява, як пасылка народам свайму правядуў падарункаў. Кожны савецкі чалавек хоча зрабіць таварышу Сталіну сам найлепшы падарунак: калгасны пасечнік — лепшы мёд з сотаў, садоўнік — самы буйны і самы спелыя плады, сталевавец прымошчы ў падарунак свае высокія ракоры, школьнік прысвятчае выдатную вучобу, а французскі вуглякоп пасылае сваю шахцёрскую лампу. Цымбаліст рыхтуе ў падарунак Сталіну цымбалы і працярае, каб кожная струна перадавала чыстыню любі да правядуў. Гэтак-жа паэт шліфуе кожны радок, каб ён перадаваў чыстыню любі да мудрага друга і настаўніка.

Такім-жа тыповым і характэрным, узятым з самога жыцця, з'яўляецца адлюстраванне ў многіх перах вялікі наказ савецкага народа свайму малодму пакаленню — быць блізкае адданым партыі і таварышу Сталіну. Кожны з твораў на гэтую тэму памае глыбокае гражданскае. Лепшымі з іх з'яўляюцца вершы А. Куляшова «Бацька», В. Віткі «Сыну», П. Глебкі «Запанет». У вершы «Запанет» бестрашны партызан, паміраючы ад цяжкай раны, гаворыць сыну свае апошнія словы:

Ты застанешся не адзін,
З табою наш любімы Сталін.
Шануй яго, мой родны сын,
Як мы зб'ебем шанавалі.

Заўсёды мусіш ведаць ты:
Без ветлай сталінскай усмешкі,
Без сталінскае дабраты
Нама ў жыцці шчаслівай снежкі.

Тут-жа, у кнізе, мы знаходзім і адказ юнага пакалення нашай краіны на гэты бальбоўскі запавет. Асабліва хораша ўспрымаецца гэты адказ у вершы А. Валюгіна «Таварышу Сталіну», дзе паэт звяртаецца да правядуў, гаворыць:

Гатоў я ў песнях згарыць прамініста,
У бітве апошняй памерці ад ран,
Каб толькі жыццё маё кропяло чыстай
У Ваша ўлісся, нібы ў акіян.

З імем Сталіна ў сэрцы і на сцягах ідзе вялікая армія барацьбоўца за мір і шчасце на зямлі, супраць падліманнага новай вайны. Ленін, Сталін, Мір — гэтыя тры словы заліваюцца ў пачуццё народа ў якую велічную сімфонію. Паэт М. Аўрамчык у вершы «У б'ялым страю» трапна перадаў праўду нашых даён аб тым, што па Сталіну сраўняюцца на ўсёй акілі барацьбы за волю і за мір».

Сталінскі геній, яго воля і мудрасць натхняюць савецкіх людзей на стварэнне вялікіх будоўляў комуізма, на барацьбу за перамогу комуізма. Некалькі вершаў, якія ўвайшлі ў гэтую кнігу, з'яўляюцца вядомым паэтам Беларусі ў стварэнне вялікіх сталінскіх будоўляў. Лепшым сярэд іх — верш М. Танка «Партрэт правядуў», дзе расказваецца, як над шырокай Волгай-ракой, на гранітнай гары высокай унімаецца партрэт Сталіна, які праз далачны, праз цемру ўказвае шлях караблям. Гэтак-жа імя таварыша Сталіна ўказвае правільны шлях у жыцці ўсяму чалавечтву.

Кніга «Ад шчырага сэрца» — яркі прыклад служэння паэзіі справе комуізма. Гэтая кніга падагуляе вопыт стварэння вобразаў правядуў рэвалюцыйнага Леніна і Сталіна. Накоплены вопыт можа стаць трымаўля асновай для напісання на гэтую тэму новых выдатных твораў.

В. БУРНОВАУ.
Тарас Хадкевіч «За сінім лесам». Апаваданні. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Мінск 1951.

У будучых артыстаў балета

У новым навучальным годзе хараграфічнае вучылішча папоўнілася яшчэ адным класам — будучых маладых артыстаў балета.

У мінулым годзе вучылішча атрымала новыя праграмы. Паралельна з агульнаадукацыйнымі прадметамі будучы вучыцца класічныя, характэрныя, дуетна-класічныя, гістарычныя танцы, майстарства актара, музыка, грым, гісторыя балета і інш. Усе астатнія дысцыпліны будучы выкладацца па новых, палепшаных праграмах.

У новых праграмах многа месца адведзена лекцыям аб савецкім театры, аб сучасным мастацтве, тэорыі і практыцы музыкі, слуханню музыкі. Уводзіцца вытворчая вучэбная практыка. Будучы паэтаў асобныя нумары з улікам магчымасцей і здольнасцей вучыць. Паладзена практыка ў театры.

У мінулым годзе скончыла нашу школу 6 танцораў. Чатыры з іх прыняты ў театр оперы і балета ў Мінску, а два накіраваны ў клас удасканалення Ленінградскага хараграфічнага вучылішча. Цяпер кожны год будзем выпускаць маладых артыстаў балета.

Нашаму театру неабходны кадры маладых спецыялістаў. Таму дырэкцыя театра павінна быць зацікаўлена работай вучылішча і дапамагаць яму. Вучні заняты амаль па ўсім балетах, якія ідуць у нас на сцэне, і ва ўсіх канцэртах театра. Але належнай дапамогі мы не маем.

Каб поўнасцю разгарнуць работу, вучылішчу нехапае памішаньня. Памішаньне занята пад жыллэ артыстаў, і да гэтай часу не вырашана пытанне аб іх перамяшчэнні.

Мінскія дзеці ахвотна наведваюць выступленні нашых вучыць, любіць глядзець у іх выкананні такія танцы, як «Сувораўцы», «Чапаеўцы», вальсе Чайкоўскага, «Шомеры», беларускі танец «Лянок» і польку.

У наступным годзе вучылішча мяркуе паставіць самастойна балет «Шчалукучык» Чайкоўскага. Новы прыём вучыць дзе магчымасць разгарнуць работу над гэтым спектаклем.

Цяпер вучылішча разам з театрам рыхтуецца да дэкады беларускага мастацтва ў Маскве. Вучні заняты ў беларускім бальце «Клязь-возера» і, апрача таго, будучы удзельнічаць у заключным канцэрте.

У нас вельмі мала музычнага танцавальнага матэрыялу на беларускія тэмы, і асабліва дзіцячы танцавальны літаратуры, музыкі. А было-б добра паставіць дзіцячы беларускі балет. У адуццёнцы такія балета виваваюць не толькі кампазітары, але і літаратары, якія павінны знайсці і распрацаваць тэму для дзіцячага спектакля.

А. НИКАЛАЕВА,
народная артыстка БССР, мастацкі кіраўнік балетнага вучылішча.

„Геаграфія БССР“ на экране

Ніякі, нават самы таленавіты на жывое слова педагог не зможа так раскаваць вучням аб рэках, азёрах, палях, гарадах і сёлах, як «расказвае» аб усім гэтым кінаапарат. Самыя добрыя ілюстрацыі, што падаюцца ў падручніках па геаграфіі, не ідуць ні ў якое параўнанне з малюнкамі прыроды, якія ажываюць на экране, з прыгожымі пейзажамі, знятымі з праходзячага поезда, з самалёта. Імі пачынаецца фільм «Геаграфія БССР», пастаўлены кінастудыя «Беларусьфільм» па загаду Міністэрства асветы РСФСР (рэжысёр П. Голуб, апэратары І. Пікман і Г. Уладенка). Вучні не ўяўляюць, а бачаць прытанты рэльеф Палаччыны, якая разам з Віцебшчынай складае так званую паўночную паласу геаграфічнай карты Беларусі.

На экране праходзіць ледніковыя валуны, шматлікія азёры паўночнай паласы, перарэзаныя ўсё ад Смаленшчыны да латыўскіх зямель паўнаводнай шырокай Дзвіны.

Па вост двух другіх рэк — Дняпра і Нёмана праходзіць сярэдняя паласа рэспублікі з яе больш родным рэльефам, і, нарэшце, уздоўж Прыпяці і яе прытокаў раскінулася велізарнае беларускае Палессе — паўднёвая паласа Беларусі.

Усё гэта паказана ў фільме з яснай метадалагічнай паслядоўнасцю. Аднак, вучні восьмага класа, на якіх разлічаны фільм, вывучаюць не толькі фізічную геаграфію той ці іншай рэспублікі, але і яе эканоміку. Таму ў фільме пераважнае месца аддзена паказу эканамічнага росквіту Беларусі. Не перагружаючы фільм аднастайным матэрыялам, аўтары здалі ў кароткіх, але запамінальных кадрах паказаць галоўныя заводы і фабрыкі, іх вытворчасць; паказалі калгасныя ўраджайныя палі, жывёлагадоўчыя фермы, механізаваны сельскагаспадарчыя работ і інш.

Пасля гэтых кадраў у вучыць складаецца ўяўленне аб Савецкай Беларусі, як аб рэспубліцы індустрыяльна-калгаснай, звязанай эканамічным і культурным жыццём з усёй савецкай Радзімай.

У гэтым, уласна кажучы, і заключалася задача фільма.

Тым не менш, можна і трэба было-б патрабаваць ад фільма некалькі шырэйшага

ахопу матэрыялу, неабходнага для глыбейшага ўяўлення аб нашай рэспубліцы. Аўтары вельмі абмежавалі паласу флары і фаўны Беларусі. У фільме ёсць паміжтэрску знятыя кадры Беларускай пшчы, лясскіх лясцоў, але няма размоў аб іх багатай разнастайнасці, якая пашыраецца па меры пераходу ад паўночнай да сярэдняй і паўднёвай геаграфічных палас Беларусі.

Тое-ж самае можна сказаць і аб фауне. Вучні запамінаць толькі белавескіх зубраў. А ласі, бабры, выдры, мязведзі, раткі, кабаны, касулі, алены, барсукі і бараста другіх жывароў беларускіх лясцоў, рэк і азёр засталіся па-за экранам.

Вядома, цяжка было паказаць усё гэта ў фільме з абмежаваным метражам. Але варта было-б скарочыць сам-там паўтормі, некаторую расцягнутаць, зацімне замажуржаныя панарамы — і гэта дала-б дастаткова неабходны метраж і зрабіла-б фільм яшчэ больш карысным дапаможнікам для школ.

Выпуск фільма ўзнікае адно важнае пытанне. Ці не настай час падумаць Міністэрству асветы БССР аб кінафіліянальных школах Беларусі і прыкладу ў востму Міністэрства асветы Расійскай Федэрацыі?

Фільм па геаграфіі, гісторыі, гісторыі народаў СССР, фізіцы і другіх дысцыплінаў з кожным новым навучальным годам усё больш і больш будучы выкарыстоўвацца ў школе, як каштоўны дапаможнік. Жыць паказ, жывыя ілюстрацыі садейніча лепшым ўспрыняццю вучнямі праграмаў матэрыялу. Кіно ў школе становіцца неадзіным элементам педагогічнага працэсу. Таму важна ўжо ў гэтым годзе кінанафікаваць некаторыя школы, накіраваць вопыт работ са школьным фільмам.

Многі перспектывы для шырокай кінафікацыі школ, уазр завад варту падумаць аб тым, каб на апошніх курсах педагогічных інстытутаў і універсітэта знайсці будучых педагогаў з прычымнамі вядома і выкарыстання вучацельных пракцыійных кінаапаратаў, якія выпускаюцца для школ.

Шырокае кінафікацыя школ у сувязі з увадзненнем політэхнічнага і дэсацігацовага навучання — справа блізкай будучыні.

І. АРАХОТСКІ.

Кіналекторыю трэба дапамагчы

У пачатку мінулага навучальнага года Беларускі рэспубліканскі ўпраўленне Міністэрства працоўных рэзерваў і дырэкцыя кінастудыі «Першы» арганізавалі для вучыць школ працоўных рэзерваў горада кіналекторыю. Звыш трынаццаці тысяч янакоў і дзятч праслухалі тут лекцыі і прагледзелі вялікую колькасць кінафільмаў.

Вучні знаёміліся з фільмамі на тэмы аб гістарычным мінулым рускага народа, аб вялікіх рускіх пакавадох і флотаводах, вучоных, пісьмемніках, паэтах, кампазітарах і інш.

Але работу кіналекторыі трэба палепшыць. Неабходна шырокае выкарыстанне і вучэбна-папулярнага фільма, які дапамагае ў вывучэнні матэрыялазнаўства, спецтэхналогіі і фізікі.

Есць вядомаму фонд вучэбна-тэхнічных фільмаў, дзе можна падабраць карціны на самых розных галінах тэхнікі: машынабудаванне, металургія, энергетыка, транспарт і будаўнічы справе.

На жаль, фільмы тагога плана не паказваюць у кіналекторыі.

Вучэбна-метадычны кабінет Рэспубліканскага ўпраўлення Міністэрства працоўных рэзерваў павінен перагледзець план паказу фільмаў у сувязі з вучэбнымі праграмамі.

Добра было-б, каб Галоўкінапракат змот у параду папулярназцыні навукова-тэхнічных фільмаў арганізаваць папярэдня прагляд іх. Выкладчыкі вучылішчаў і школ, прагледзешы фільм, змога-б вырашыць пытанне аб яго выкарыстанні не толькі ў кіналекторыі, але і на ўроках.

Н. МАРЧАНКА.

Шчаслівае маленства

У зборніку апаваданняў для дзяцей «За сінім лесам» Тарас Хадкевіч раскрывае карціны жыцця і побыту савецкіх дзяцей, іх запаветныя думкі, пачуцці. Ад апаваданняў павявае свежасцю ўспамінаў маленства. Чытаючы іх, адчуваеш, што аўтар быў сярэд сваіх герояў, крочыў разам з імі па Сухому Бору, па Валатоўцы, на палях Марозаўкі, на лясках нашай Радзімы.

Як старэйшын брат, ён раскавае сваім малодшым братам і сёстрам аб тым, які жыццё іх аднагокі, і раскавае

Аднаактавая драматургія

Д. АРЛОУ,
народны артыст БССР

Цяжка знайсці зараз калгасны ці рабочы клуб, дзе-б не ставіліся сілізі самадзейнасці аднаактавыя п'есы. Дзесяткі тысяч рабочых, служачых, калгаснікаў і школьнікаў выступаюць у самадзейных спектаклях. Таму не дзіва, што попит на аднаактавую п'есу надзвычай вялікі, асабліва з боку калгаснай тэатральнай самадзейнасці.

Ці задавальняецца гэты попит? На вялікі жаль, такіх п'ес надзвычай мала. Вельмі мала і аўтараў, якім прадуць у гэтым жанры. Тут мы можам наваць толькі некалькі іменаў: У. Няфёда, А. Рылька, А. Махань, Е. Васіленак, У. Краўчанка, А. Макаўна, В. Бураў.

Але галоўная прычына адставання гэтай жанры — у слабым майстэрстве драматургаў. Некаторыя з іх лічаць, п'еса — гэта аднаактавая п'еса вельмі лёгка. На самай-жа справе гэты жанр у драматургіі даволі складаны і мае свае асаблівасці. Каб шукаць аналогію, дык хутчэй за ўсё аднаактавую п'есу можна параўнаць з навадай. Для аднаактоўкі, як і для навады, патрэбны дакладна вызначаны задум, ясны і востры сюжэт, дынаміка ў развіцці сюжэта. Аўтар аднаактоўкі павінен быць навілістам.

Нельга сказаць, што нашы аўтары слаба валодаюць майстэрствам напісання кароткай п'есы. У У. Краўчанкі, У. Няфёда, А. Макаўна ёсць даволі ўдалыя творы, якія напісаны з веданнем жанра драматургічнай навады. Да такіх можна аднесці п'есы «Подпіс, замачаныя крыжы», «На парозе жыцця», «Аднойч летам», «Адна сам'я» У. Няфёда, «Крымінальная справа», «У імя жыцця» А. Макаўна і некаторыя другія.

У аснову п'есы У. Няфёда «Адна сам'я» пакладзены жыццёвы канфілікт. Ірдына агураваны калектыву, які навуць працаваць і думаць па-дзяржаўнаму, сутыкаецца з адэталымі настроямі аднаго са сваіх членаў.

Аўтарам выведзены, з аднаго боку, станоўчыя героі на чале са старшынёй сельсавета Надзеяй Захараўнай — чалавек разумны, валавы, ініцыятывы і з другога боку — у асобе наменіска старшыні калгаса Качага мы бачым адсталы калгаснік. Старшыня сельсавета, перадавая калгасніцу Фосю і дэсаруб Ягор даюць адпор адэталым, дзяляцкім настроям Качага. У сутычцы двух процілеглых пунктаў гледжання, у канфіліце перакананай перамагавець перадавыя савецкія людзі.

Драма тое, што адмоўныя вобразы ў п'есе найбольш пераканальныя. Качага, напрыклад, напісаны ярчай, чым іншыя. У станоўчых героях дзяка адчуць тэмперамент і іншыя якасці чалавечай натуры. А таму добра намечаны канфілікт не найбаве патрэбнай востры.

У. Няфёду варта звярнуць сур'ёзную ўвагу на мову сваіх герояў. У большасці выпадкаў мова іх невыразная, мала індывідуалізаваная.

Ярка на канфілікт і па распрацоўцы вобразаў п'еса А. Макаўна «Крымінальная справа», якая расказвае аб барацьбе пратрэсіўных сіл ЗША супраць рэакцыі.

У прэты п'есы — добра выписаны вобраз перадавы чалавека Сміта Хола, які выступае як сіла, што актывна процідейнічае амерыканскім фашыстам. У п'есе вы-

раза паказаны рост пратрэсіўнага лагера ў ЗША.

Мова Хола вострая, вайнічная. Героі выписаны аўтарам у жыццёвай сутычцы паміж сабой; гэта надае п'есе неаслабую цікавасць.

Змястоўная і другая п'еса Макаўна — «У імя жыцця». У вельмі вострай форме тут адлюстраваны эпізод з жыцця сям'і кароўкі, якія змагаюцца з амерыканскімі акупантамі. У п'есе надзвычай напружаны сюжэт. На жаль, тут не індывідуалізавана мова пераказаў. Усе яны гавораць мовай аўтара.

Пераважная большасць аднаактавых п'ес напісана без ідэйнай глыбіні і майстэрства. Яны не паказваюць значных падаў, праўдзівых жыццёвых канфіліктаў. У іх няма цікавых сюжэтаў, жыццёвых характараў, мова іх шэрая, нівеліраваная. Аўтары такіх п'ес памылкова думаюць, што для малой п'есы трэба малая дума, адна якая-небудзь назначная падзея. У тым і ўся цяжкасць напісання кароткай п'есы, што ў яе малыя памеры трэба змясціць глыбокую думку і раскрыць яе ў гэтай форме, якая хвалівава-б і захаляла гледача. Але часта замест таго, каб рашыць іменна гэтую задачу, некаторыя аўтары кароткай п'есы ідуць па лініі найменшага супраціўлення: яны выдумваюць вадзільныя сітуацыі і падстаўляюць іх да важнай надзеянай тэмы.

У п'есе «Дыспетчары» А. Васіленак хачеў паказаць работу дыспетчараў-чыгуначнікаў, якія спарніваюць за скарачэнне працоўна і хутчэйшае прасоўванне цягнікоў. Нічога нельга сказаць супраць тэмы. Але як яна вырашаецца, які канфілікт пакладзены ў аснову п'есы і ці атрымаў гэты канфілікт мастацкае ўвасабленне?

На сутнасці ў п'есе няма канфілікта. Канфілікт — я маю на ўвазе разрыў паміж героямі Ганнай Раманенка і Сяргеем Каралеўным — знаходзіцца за межамі п'есы. Нема ў п'есе і вялікіх падаў.

У ёй ёсць надуманая гісторыя аб тым, як закаханы аператар Ганна Раманенка і дыспетчар Сяргей Каралеўны напярэданні свайго высялення пасарыліся. Яны размысціліся па той прычыне, што, збіраючыся ехаць вучыцца на курсы дыспетчараў, Ганна «дазволіла» сабе выказаць пажаданне насля заканчэння курсаў працаваць дыспетчарам у адной змене з будучым мужам. «Сяргей высмеяў мае мары і сказаў, каб я сядзела паранешаму ў аператарах і не рышалася... (!?), — гаворыць Ганна. Ці магла адбыцца такая гісторыя паміж маладымі людзьмі? Магчыма і магла. Але якая-ж цана каханню гэтай юнака? І да чаго-ж непрыемнага выгляда Сяргей Каралеўны, якога аўтар робіць лепшым сталеўнікам на транспарце. Як-жа заканчваецца гэты «канфілікт» паміж Сяргеем і Ганнай? Вельмі доўга. Сяргей доўгі час спарніваецца з дыспетчарам па прозвішчу Раманенка. І нічо, у тым ліку і Сяргей, не ведае, што Раманенка, па-першае, жанчына, а па-другое — тая самая Ганна, з

якой ён так лёгкадумна размышоўся. Дадаць сюды яшчэ пераапананне — і вадзільны гатовы.

Гэта па форме. Па зместу-ж зусім неперародным здаецца тое, што работнікі аддзялення чыгуначкі не ведалі Ганну Раманенку, што маладыя савецкія людзі могуць так лёгкадумна ставіцца адна да другога.

Не выратаўвае п'есу і «камінны» вобраз Парамона — пенсіянера, у мінулым паравознага машыніста. Чаго варта такі, напрыклад, дыялаг:

Соня. І вам, Парамон Кузьміч, не сядзіцца дома?

Парамон. Ды вось непакояцца, каб не вышла якога ляпуса.

Соня. Трэба, Парамон Кузьміч, гаварыць не ляпуса, а ляпусе...

Парамон. Усё адно, што ляпус, што ляпус. І тое незразумела і гэта закавыка нейкая.

Соня. Незразумела, а гаворыце.

Парамон. Вельмі затое, прыгожа. Ляпус. Або, напрыклад, дэфіцыт. Есць яшчэ субардынацыя. Прывітаецеся, быццам бы і слова, а што ў іх — зразумей! Так што сапраўдна субардынацыя.

Заканчваецца п'еса воклічам:

— Ну і субардынацыя!

Так размысцілі ў розныя бакі добрае жыццёвае тэма і надуманыя вадзільныя сітуацыя.

Яшчэ горш, калі ў пошуках канфілікта аўтары прыдумляюць зусім не тыповыя з'явы, як гэта здарылася, напрыклад, з аўтарам п'есы «Родныя бацькі» А. Рылька. У п'есе расказваецца аб тым, як двое савецкіх людзей — Баневіч і Клінаў — усынавілі дваіх дзяцей: брата і сястру, бачылі якіх загінулі ў гады вайны. Баневіч і Клінаў падаюць адзін на другога ў суд: адзін хоча, каб дзеці-сіроты жылі ў яго, другі — каб яны жылі ў яго. Такі выпадковы выпадак можа і мець месца ў жыцці, але для мастацтва ён не мае ніякай цікавасці. Аўтару не варта было браць яго ў аснову сваёй п'есы.

Надуманасць, няўменне знайсці ў жыцці самае тыповае і цікавае, слабае валоданне майстэрствам вострага сюжэта характэрны большасцю аднаактавых п'ес. Таму не дзіва, што ў аўтараў гэтых п'ес нехапае «дыхання», і сваю задуму яны ўмшчаюць у пятнаццаць або дваццаць старонак рукапіснага тэксту. Цяжка ўявіць сабе такую п'есу на сцэне. Не пачаснее глядаць знаёміцца з расстаноўкай вобразаў, канфілікатам, прыгледзецца да героі спектэля, а спектакль ужо скончыўся. Акрамя незадоволенасці, такая расстаноўка нічога не пакіне ў гледача.

Зусім не абавязкова, каб аднаактавая п'еса раўнялася па сваёму памеру аднаму акту мнагаактавай п'есы. Як правіла, сапраўдная аднаактавая значна перавышае памеры звычайнага акта. Прыкладам гэтага могуць быць аднаактавыя п'есы Гогаля, Тургенева і другіх вялікіх пісьменнікаў.

Рэспубліканскі Дом народнай творчасці, які з'яўляецца адзінай арганізацыяй, што распаўсюджае аднаактавую драматургію, павінен больш патрабаваць ставіцца да драматургіі малых форм, даць тэатральнай самадзейнасці ідэйнае і мастацкае і памістэрскую напісання аднаактавых п'ес.

Анталогія беларускай паэзіі



Дзяржаўнае выдавецтва мастацкай літаратуры ў Маскве вылучыла ў свет у добрым афармленні мастака І. Крыўчэўскага Анталогію беларускай паэзіі пад рэдакцыяй А. Твардоўскага, Ц. Гарбунова, Н. Браўна, Б. Ірыніна.

Анталогія складзена Саюзам савецкіх пісьменнікаў Беларусі. Надрыхтоўка да друку праводзілася пры непасрэдным удзеле аўтараў і пры дзейнай дапамозе рускіх паэтаў-перакладчыкаў. Многія з твораў дацка ў новых перакладах.

У гэтым выданні сабраны найбольшы ўзрост беларускай паэзіі, пачынаючы ад «Тараса на Парнасе» і канчаючы творами самых маладых сучасных паэтаў. З дарэволюцыйных паэтаў у анталогію ўключаны вершы П. Бахрыма, Ф. Багушэвіча, Я. Лучыны, Цёткі, М. Багдановіча. Шырока прадстаўлена творчасць народных паэтаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Кніга знаёміць чытача з найбольш выдатнымі творами сарака шасці беларускіх паэтаў, а таксама з дарэволюцыйнымі і савецкімі народнымі песнямі, з песнямі беларускіх партызан аб Вялікай Айчыннай вайне.

Матэрыял размешчаны ў гісторыка-літаратурнай паслядоўнасці, а вершы кожнага аўтара — у храналагічным парадку.

У калі кнігі даюцца кароткія біяграфічныя звесткі аб аўтарах, творы якіх уключаны ў анталогію.

Пераклады з беларускай мовы на рускую зроблены паэтамі-перакладчыкамі: А. Глобам, Н. Забалотнікам, В. Зялігінцавай, М. Ісакоўскім, М. Лазінікім, С. Маршаком, М. Петравых, П. Сямінініным, А. Таркоўскім, А. Твардоўскім і іншымі.

Тыраж кнігі 10 тысяч экзэмпляраў, памер 57,8 друкаваных аркушаў.

Анталогія выпушчана да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

Выхад у свет гэтай кнігі — вялікая падзея ў культурным жыцці рэспублікі. Гэта сведчанне дружбы паміж рускімі і беларускімі народамі, сведчанне росту здыбыткаў беларускай савецкай культуры.

Новыя кнігі

У Дзяржаўным выдавецтве БССР вышлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі:

Тарас Шэўчэнка. Кабзар. Пераклад з украінскай мовы пад рэдакцыяй Янкі Купалы і Якуба Коласа. Афармленне мастака А. Сапеты. Рэдактар Р. Няхай. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 619. Цана 11 руб.

Е. Мазалькоў. Янка Купала. Жыццё і творчасць. На рускай мове. Рэдактар Б. Бураў. Мастак Ф. Навікоўскі. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 187. Цана 5 руб. 20 кап.

ПІСЬМЫ З СЕЛЬСКИХ ВІБЛІЯТЭК

Заслужаная павага

Вялікі дом — цэнтр — сяла Дашаўка Маргалеўскага раёна, дзе знаходзіцца сельская бібліятэка, часта наведваюць калгаснікі. У трох прасторных пакоях размешчаны чытальная зала, хатні абанемент і кнігасховішча.

Кніжны фонд бібліятэкі складае 3400 тамоў. Ён расце з кожным годам. Летась на найбольш літаратуры сельсавет выдзеліў 3750 рублёў.

Задачы бібліятэкі т. Барадзінскага вельмі ўважліва ставіцца да камплектавання бібліятэкі.

— Калі ў нас не будзе добрых, сапраўды патрэбных кніг, — кажа т. Барадзінскага, — да нас нічо не пойдзе.

Цяпер у бібліятэцы каля тысячы чытачоў. У пераважнай большасці гэта калгаснікі.

У мінулым годзе бібліятэка выдала чытачам каля 19 тысяч кніг. Некаторыя калгаснікі працягалі за год па 30—40 кніг.

Бібліятэка актывна дапамагае партыйнай арганізацыі ў павышэнні ідэйна-палітычнага ўзроўню калгаснікаў. Тут ёсць картатэкі: «Што чытаць аб В. І. Леніне і І. В. Сталіне», «Мастацкая літаратура ў дапамозе вывучэння гісторыі ВКП(б)». Гэтымі картатэкамі карыстаюцца лектары, кіраўнікі гурткоў па вывучэнню гісторыі партыі, настаўнікі і другія чытачы.

Значнае месца ў фондзе бібліятэкі займае даведчаная літаратура. Уся гэтая літаратура шырока выкарыстоўваецца чытачамі ў практычнай рабоце.

Каб пазнаёміць чытача з даведнікамі, растлумачыць, як імі карыстацца, бібліятэка праводзіць даведчаную літаратуру.

У чытальнай зале ёсць «Стол даведкаў». Чытачы звяртаюцца сюды з разнастайнымі пытаннямі. Толькі ў мінулым годзе чытачы атрымалі 506 даведкаў.

Бібліятэка сістэматычна праводзіць масавыя мерапрыемствы — гутаркі, канферэнцыі чытачоў, літаратурныя вечары.

— Мы імкнемся, каб кожнае наша мерапрыемства пакідала ў свядомасці чытачоў яркае ўражанне і абудзіла ў іх цікавасць да кнігі, — кажа т. Барадзінскага. — Для гэтага мы суправаджаем канферэнцыі чытачоў і літаратурныя вечары дэманстрацыйнай дыяльмаў. Усеі масавая работа на дапамагуе совет бібліятэкі актыву чытачоў.

Дашаўская сельская бібліятэка практыкуе спарэдачы аб сваёй рабоце перад чытачамі. У сакавіку гэтага года на чарговым спарэдачы чытачы ўказалі на слабую прапаганду сельскагаспадарчай літаратуры, на недастатковую колькасць у бібліятэцы газет. З другога квартала гэтага года павялічана падліска на газеты. Арганізаваны выставкі сельскагаспадарчай літаратуры ў калгасах.

Дашаўская сельская бібліятэка карыстаецца вялікай павагай сельскага чытача.

А. МЕЛАМЕД,
старшы бібліятэкар Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя В. І. Леніна.

Калгасныя чытачы

У невялікім школьным сшытку, што ляжыць у шафе побач з кнігамі, роўным почаркам запісана:

«Дзярцы Валанціне Кожух — брашура «Бопыт перадавікаў па раздоўжэнні і вырасчванні маладняка».

Старшыні калгаса Галавачу — «Арганізацыя працы ў часе ўборачных работ».

Брыгадзіру Марыі Хадасевіч — «Кавалер Залатога Знакдзі Бабаўскага».

Такія запісы ў сшытку бібліятэкара Галіны Булак шмат. Тут і заказ 72-гадовай калгасніцы Елены Рудзельскай, якая просіць «Аіну Карніну», заказы брыгадзіраў, загадчыкаў ферм і калгасных будаўнікоў, якія цікавяцца літаратурай аб будаўніцтве глыбінных памішаняў.

Хоць у бібліятэцы больш тысячы кніг і праўленне калгаса не шкадуе сродкаў на папаўненне кніжнага фонда, але шалкам задовольні патрэбу калгаснага чытача бібліятэка ўсё-ж не можа. Прыходзіцца звяртацца ў раённую бібліятэку.

Вялікім аўтарытэтам сярод членаў сельскагаспадарчай бібліятэкі і яе загадчык.

Калі калгаснаму рахункаводу Галіне Булак даручылі, побач з асноўнай работай,

яшчэ і кіраваць бібліятэкай, яна непакоялася, што не справіцца.

Комсамольскія стварылі актыву чытачоў. Горача ўзялася за работу і сама Галіна. Раўнася з настаўнікамі, з брыгадзірамі, гутарыла з калгаснікамі, ездзіла ў раённую бібліятэку. З дапамогай актыву правяла першую канферэнцыю чытачоў, і справа пайшла.

Цяпер у бібліятэцы больш 200 сталых чытачоў. Актывісты бібліятэкі праводзяць калектывныя чытанні, гутаркі, абмеркаванні кніг.

Калгас імя Калініна — буйная сельскагаспадарчая ферма і калгасных будаўнікоў, якія цікавяцца літаратурай аб будаўніцтве глыбінных памішаняў.

Хоць у бібліятэцы больш тысячы кніг і праўленне калгаса не шкадуе сродкаў на папаўненне кніжнага фонда, але шалкам задовольні патрэбу калгаснага чытача бібліятэка ўсё-ж не можа. Прыходзіцца звяртацца ў раённую бібліятэку.

Вялікім аўтарытэтам сярод членаў сельскагаспадарчай бібліятэкі і яе загадчык.

Калі калгаснаму рахункаводу Галіне Булак даручылі, побач з асноўнай работай,

Сельскі лекторы

Яшчэ ў мінулым годзе пры Стралічаўскім сельскім савеце Хойніцкага раёна быў арганізаваны лекторы. У рабоце лекторыя ўдзельнічае 15 чалавек — мясцовыя інтэлігенцыя, перадавікі сельскай гаспадаркі.

Тэматыка і змест лекцый загада амяркоўваюцца і зацверджваюцца. Тры разы ў месяц кіраўнік лекторыя дырэктар сямігадовай школы т. Краўчанка праводзіць інструктыўныя нарады, на якіх кожны лектар атрымавае заданне і робіць справаздачу аб сваёй рабоце.

Свае гутаркі і лекцыі члены лекторыі імкнуча будаваць на фактах мясцовага жыцця.

Цёпла сустракаюць калгаснікі лекцыі настаўніка Клаўдзі Дрожжа. Цікавыя змястоўныя лекцыі чытаюць фельчар Васіль Ваневе, арганом Анастасія Касцюкевіч, настаўнікі Еўдакія Піляк, Іван Сідарок і інш.

Ц. ХЭЙМАН,
бібліятэкар Бабруйскага раённай бібліятэкі.

КАРОТКІЯ АПАВЯДАННІ

1. Выхад у поле

Ішла апошняя на гэтай лета эміграцыйская вяртанька.

Хлопцы навалі гарманіста з барабанацкім: пагуляць вечаром, а там — у ўборку, на маладзю, і ўжо, глядзі, да восені не будзе вольнай гадзіны.

Камбайнер Валодзя Міхаленка таксама рашыў заглянуць на вяртаньку. Толькі заглянуў — і ўсё, бо заўтра на досвітку — у поле, пачынаецца жыццё. Зняў з сабе спяпоўку і надыў чыстую белую рубашку, шарсцяныя штаны і боты хромавыя і адвароцікі. Рубашку ўвабраў у штаны: вышла не зусім па-гарадскому, аднак-жа не зусім і па-вясковому. Галоўнае, зручна і лёгка.

Увайшоўшы ў эміграцыйскі клуб, Валодзя акінуў паглядом усіх, хто там быў, і падаўся назад, прысеў на верандзе. У клубе было душна і заносіла бензінам, нібы ў майстэрні, і на дварэ падуваў цёплы вецёрчок і прыносіў з палёў пах спелата жыта, палёвай кавушчыны, рамонку, што цвіў на зялёных дарогах і ўмежках.

«Цяпер лепш-бы пасядзець дзе-небудзь у зелены, — падумаў Валодзя, — чым выскокваць у такой духаце...»

Заіраі кравакыя. Гарманіст быў не з апошніх, іграў хоць не надта выразна, але бойка, з задорам, а барабанацкім на турэцкім барабана проста падмылаў усіх, прымушаў пускаяць ў скокі нават тых, хто і не думаў пра гэта. Ён сплачку браў ціха і спавольна, нібы наўмысла даючы танцорам адэсанцыя, падрыхтавацца да энергічных кругавых рухаў, а потым вяртаўся балабешкай і талеркамі такіх чудаў, што нават старыячыя стомленыя ногі не змагілі-б не прыжыцца, не выбываць у такт даволі складаную завіруху.

Падмыла і Валодзя. Пераступіў ён па-

рог клуба, абцякава глянуў на прыпацкалыя ад танцаў парачкі. Танцавалі ў большасці свае хлопцы: камбайнеры, трактарысты, малацільчыкі. Былі таксама хлопцы і дзяўчаты з бліжэйшых калгасных брыгад: хто з іх — знаёмы, а хто і незнаёмы.

— Усёі дзяўчат, чэрці, паразбіраі! — крыкнуў Валодзя аднаму з сваіх, калі той заляцаў круціцца ў сваёй пары і выбываючы нагамі тое самае, што барабанацкімі рукамі, параўняўся з ім.

— А ты не зная-ай! — адказаў яму хлапец, і голас яго пачуўся ўжо здалёк, бо нібы вхірам аднясё яго аж у другі канец залы.

Дзяўчат, надзейных танцорак, сапраўды не было. Сядзела адна ў хустцы сярод жанчын, што прымлі паглядзець на маладзю, усломніць свае маладыя гадзі, ды заадно пацікаваць, як хто танцуе, ды хто да каго заляцаецца. Аспіражэнька, неўпрыкметку паглядзеў Валодзя на гэтую дзяўчыну, заўважыў, што тупіла ў яе на нізкім каблукі, і рашыў: не танцорка, возьмеш, дык не патрышш у такт, толькі сораму набярэшся. Паікнуўся зноў ісці на веранду, але ў гэты час лёгка і нека па-асабліваму прыгожа ступіла на парог дзяўчына. Светлае, з густым пашытае плацце, цёмнарусыя валасы, заплетеныя ў косы. Два сумежныя кольцы гэтых кос звісаюць на плечы. Валодзя неўдэ бачыў гэтую дзяўчыну, але з першага погляду не мог успомніць, дзе.

— Не зявай, Міхаленка! — зноў крыкнуў яму той-жа хлапец, у забіцкім танцы падняўшыся да яго.

Дзяўчына з цікавасцю глядзела на порэсткі кругаварот пар і, калі той хлапец, што крычаў Валодзі, тыха не паваліўся,

рэзка крутнуўшыся ўлева, пырнула смекам і, схамінуўшыся, прыкрыла губы бучкецкім палыхавым кветкам.

У Валодзі трохкі ўздрыгнула сэрца, — не надта лёгка запрацца незнаёмым: можа адмоўці, тады хлопцы праходу не дадуць. Ён яшчэ раз глянуў на дзяўчыну, непрыкметна паправіў рубашку і на ўсякі выпадак прыняў абмякчаны выгляд. Потым надшыоў і, скупа ўсміхнуўшыся, але не сказаўшы ні слова, працягнуў дзяўчыне не руку. Тая, нібы тупіла, нячутна саскочыла з парога. Валодзя адчуў у сваёй руцэ яе тонкія, аднак не гультайскай палцы, уліўся ў круг і аспіражэнька, прысапоўваўчыся к кожнай ноце музыкі, паўў дзяўчыну за другімі парамі. Ударыў барабан на другое калена, на тое самае, дзе кравакы ідзе віхручай полкай і дзе можна паказаць якія хочаш выкрутасы. Валодзя толькі падумаў, што тут трэба лёгка пацягнуць дзяўчыну да сябе, а яна ўжо сама апынулася ля яго і палажыла руку з бучкецкім яму на плячо. Бучкецкі залынуў так прыемна і пашчотна, што Валодзя мімавольна пацягнуўся да яго тварам і збытаў такт у танцы. Дзяўчына на лятэ перамяніла нагу, плечы яе толькі адзін раз няўпэўна здрыгануліся і зноў ёй пайшо гледаць і плаваць. Валодзя трохкі разгубіўся, вінавата глянуў дзяўчыне ў твар, але яна не крыўдзілася і сустрэла яго вочы таварыскай усмешкай. Хлапец адчуў незвычайную спрытнасць, пераходзячы на польку, імкнуўся а

Мастацкая самадзейнасць перад дэкадай

(На паседжанні мастацкага савета рэспубліканскага Дома народнай творчасці)

Мядаўце паседжанне мастацкага савета рэспубліканскага Дома народнай творчасці разам з дырэктарамі абласных Домаў народнай творчасці было прысвечана ўдзелу калектываў мастацкай самадзейнасці ў дэкадзе беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

У сваім уступным слове Старшыня Камітэта па справах мастацтва пры Саеве Містраў БССР тав. Лютаровіч П. В. паведаміў аб ходзе падрыхтоўкі да дэкады тэатраў, мастакоў і прафесіянальных кампазітараў. Ад самадзейнасці намерана выступленне ў дэкадныя канцэрты танцавальна-музыкальнага Гомельскага клуба чыгуначнікаў і Слонімскага раённага Дома культуры.

Да дэкады павінны таксама рыхтавацца харавыя, драматычныя і інструментальныя калектывы. Магчымы ўдзел лепшага хора ў заключным канцэрце дэкады.

Асаблівае значэнне мае выстаўка народнай творчасці і прыкладнага мастацтва, дзе будзе экспанаваны творы жывапісу, графікі, у прыватнасці плакаты і карыктуры, разьба па дрэву, інкрустацыя, вышыўка, аплікацыя.

Значнае месца будзе адведзена вырабам мясцовай прамысловасці — дыванам, вазам, фарфару, вырабам з дрэва.

Дырэктар рэспубліканскага Дома народнай творчасці М. Колас спыніўся на становай рабоце асобных Домаў народнай творчасці ў галіне прыкладнага мастацтва (Гродна, Баранавічы і др.). Але бачна, ішч многа кіраўнікоў, якія не арганізавалі творчую актыўнасць самадзейных рэзультатаў, вышывальшчыц, ткачых для ўдзелу ў дэкадныя выстаўкі. Слушныя заўвагі былі зроблены ў адрас Віцебскага і Магілёўскага Домаў народнай творчасці.

Да паказу сваіх работ у Маскве рыхтуюцца 1300 майстроў народнага мастацтва. Іх творы прысвечаны Леніну і Сталіну — стваральнікам беларускай дзяржавы, гераічным справам народаў у Вялікай Айчыннай вайне, будаўніцтву камунізму ў нашай краіне.

З вялікім натхненнем працуюць над тэматычнымі табеланамі аб родным Сталіне калектывы майстроў Баранавічы і Гродна.

Пастаўлены канкрэтныя задачы ў галіне палепшання рэпертуара драматычных і харавых калектываў, арганізацыі новых гуртоў мастацкай самадзейнасці ў калгасах, забеспячэння іх кіраўнікамі.

У абмеркаванні даклада прынялі ўдзел

т. т. Кляшко (Віцебск), Рутшэйні (Мінск), Аляксееў (Палац), Нехарошых (Баранавічы), Чарніцкая (Бабруйск) і інш.

Другім пытаннем, пастаўленым на абмеркаванне мастацкага савета, быў абмен вопытам работы тэатраў народнай творчасці.

У Магілёве, Гродна, Мазыры, Бабруйску арганізаваны тэатры народнай творчасці, якія часта выступаюць з разнастайнымі праграмамі. Некаторыя з іх (Гродна) існуюць ужо на самавуключэнні.

Тэатры паказваюць дасягненні не толькі лепшых гарадскіх калектываў, але і раду калектываў раёнаў.

У рэпертуары драматычных калектываў — многаактывыя і адактывыя п'есы. У канцэртных праграмах прымаюць удзел харавыя, музычныя, танцавальныя калектывы, салісты, спевакі, танцоры, чытачы. У Гродна пастаўлена кожнага паказу практыкуюцца абмеркаванні спектакляў і канцэртных праграм на мастацкім саеве абласнога Дома народнай творчасці разам з удзельнікамі.

Адзін раз у квартал тут наладжваецца канферэнцыя гледачоў, на якой абмеркаваюцца творчы паказ таго ці іншага калектыва.

У Магілёве тэатр народнай творчасці па чаў працаваў у 1952 годзе. За гэты час былі паказаны тры тэатральныя паставы. Драмаклектыў «Лявонічына завада паказваў п'есу «Іван-ды-Марк», драмаклектыў чыгуначнага вузла — «Васілець з пяскам», Горацкі раённы Дом культуры — «Юнацтва башкоў». Пры тэатры арганізаваны мастацкі савет.

У апошні час тэатр ступіў сувязь з грамадскасцю і раённай самадзейнасцю. Уся яго работа звязана да канцэртных выступленняў агітбрыгады ў складзе 14 удзельнікаў гарадской самадзейнасці.

У Палескай вобласці паказ лепшых калектываў ажыццяўляецца ў некалькіх другой форме. Штомесяц у памяшканні абласнога тэатра праводзяцца творчыя справаздачы.

Пасля кожнай справаздачы праходзіць абмеркаванне. Такія-ж справаздачы практыкуюцца штомесяц у раённых цэнтрах, дзе на сцэне раёнага Дома культуры выступаюць лепшыя сельскія калектывы.

Такі метад работы садзейнічае ідэяна-мастацкаму росту самадзейнасці Палескай вобласці.

Абмен вопытам работы тэатраў народнай творчасці пажога ім паглыбляць змест і ўдасканаліць майстэрства сваіх праграм.

139 новых сярэдніх школ

З кожным годам у нашай рэспубліцы пашыраецца сетка школ. У час свайго панявання на тэрыторыі Віцебскай вобласці гітлераўскія варвары спалілі або разбурылі амаль усе школы. Зараз тут не толькі адноўлена сетка школ, але ў параўнанні з даваеннай значна пашырылася.

Асабліва бурна расце сетка школ у заходніх абласцях. На тэрыторыі Польшчы існавалі ўсяго дзве сярэднія навучальныя ўстановы. Адраз паляў узначалены былі адкрыты сотні пачатковых, сямігодных і 10 сярэдніх школ. Цяпер тут налічваецца 608 школ, у тым ліку 42 сярэднія. Сёлета ў вобласці ішч адкрыта 13 сярэдніх школ.

Аналагічнае становішча і ў другіх аб-

ласцях рэспублікі. Так, напрыклад, вайны ў Баранавіцкай вобласці працягвалі 22 сярэднія школы. У новым навучальным годзе тут працуюць 72 сярэднія школы. У Маладзечанскай вобласці лік сярэдніх школ у параўнанні з даваеннай павялічыўся на 48, у Гродзенскай вобласці — на 50 і г. д.

Сярэднія школы цяпер адкрываюцца ў самых аддаленых ад раённых цэнтраў вёсках. У вёсках Рэвэнчы, Бясыні Брэскай вобласці, напрыклад, пры панскай Польшчы ўсім не было школ. Сёлета тут адкрыліся сярэднія школы.

Усяго сёлета ў рэспубліцы ў новым навучальным годзе пачало працаваць 139 новых сярэдніх школ.

С. АЛЯКСЕЕЎ.

ШКОЛІ ішч літаратура і мастацтва Балгары не мелі такіх неабмежаваных магчымасцей для развіцця, якія цяпер. Перамога народнай дэмакратыі, першыя значныя поспехі сацыялістычнага будаўніцтва адкрылі перад работнікамі літаратуры і мастацтва новыя гарызонты. У пісьменніку паявіліся новыя, патрабаваны чытач — рабочы і сялянскі. Пашырылася аўдыторыя ў артыстаў і музыкантаў, мастакоў і скульптараў.

14 мая 1945 года вялікі правадзіцар балгарскага народа Георгій Дзімітраў звярнуўся да пісьменнікаў Балгары і пісьмоў, у якіх заклікаў майстроў мастацкага слоўна накіраваць усе свае сілы на стварэнне сапраўды народнай, дэмакратычнай літаратуры і мастацтва работнікаў мастацтва.

Указанні Георгія Дзімітрава ляглі ў аснову ўсёй дзейнасці пісьменнікаў Балгарскага Народнага Рэспублікі, з'явіліся праграмы і іх барацьбе за стварэнне мастацкай літаратуры, вартай вялікіх пераўтварэнняў, якія адбываюцца ў краіне.

Рашаючую ролю ў культурным будаўніцтве Балгары, у развіцці яе літаратуры і мастацтва адыграў У з'езд Балгарскай камуністычнай партыі, які праходзіў у снежні 1948 года. На гэтым з'ездзе была пастаўлена задача пазбавіць у краіне эканамічных і культурных асноў сацыялізма. З'езд падкрэсліў неабходнасць асаваення ўсімі работнікамі мастацкага фронту марксізма-ленінізма, указаў, што балгарская літаратура павінна развівацца па шляху сацыялістычнага рэалізму — адзіна правільнага метада адлюстравання рэчаіснасці. Літаратура «не павінна мець ніякіх другіх інтарэсаў, апрача інтарэсаў народа, дзяржавы», — гаворыцца ў рашэнні з'езда.

Балгарскі ўрад і камуністычная пар-

тыя не ішчадуюць сія і сродкаў для ўсямернага ўздыму і развіцця сапраўды народнай, нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу балгарскай культуры. У краіне створаны спецыяльны фонд творчай дапамогі работнікам мастацтва.

Балгарскі камітэт па справах навукі, мастацтва і культуры працягла пастаянна і клопатліва аб палепшэнні матэрыяльных умоў жыцця работнікаў літаратуры і мастацтва. У буйных цэнтрах краіны адкрыты Дома творчасці і клубы. Пісьменнікі сістэматычна атрымваюць творчыя камандзіроўкі. Для пачынаючых аўтараў адкрыты спецыяльныя даўгатарміновыя семінары.

Асаблівае значэнне ў справе далейшага ўздыму творчага жыцця ў Балгары мела ўстаўленне ў 1949 годзе штотавольна Дзімітраўскіх прэмій за выдатныя дасягненні ў галіне навукі, мастацтва, літаратуры, вынаходніцтва і рацыяналізацыі.

Каб склаасці сабе ўяўленне аб тым новым, што характарызуе сучасную балгарскую літаратуру, звернемся да твораў лаўрэатаў Дзімітраўскіх прэмій. Тэматыка твораў балгарскіх пісьменнікаў надзвычайна разнастайная. Многія творы прысвечаны барацьбе супраць фашызма («Партызанскія песні» Васяліна Георгіева, п'еса «Рааведка» Лозана Стралкова, п'еса «Трыюнга» Араіна Васіліева, «Па кручах» Харлана Русіна і г. д.), усаўляючы барацьбу балгарскага народа за сваё вызваленне (паэма «Горан Горынаў» Ляля Марыянова-Ламара, «Другая рота» Паўла Вежынава і г. д.), раскаваюць аб сацыя-

У рэспубліканскай бібліятецы імя В. І. Леніна больш месяца была адкрыта выстаўка кніжных выданняў Дзяржаўнага выдавецтва БССР. Яна прыцягнула да сябе ўвагу шырокіх колаў чытачоў. Прычым і радасна было бачыць на гэтай выстаўцы беларускія выданні «Саюна аб паку Ігаравым», творы А. М. Горькага і многіх рускіх класікаў, выбраныя творы Я. Коласа, К. Чорнага, Э. Самуіленка, З. Вадулі, «Кабар» Т. Шаўчэнкі.

На выстаўцы, побач з класікай, віднае месца займалі кнігі беларускіх пісьменнікаў — лаўрэатаў Сталінскіх прэмій: П. Броўкі, А. Куляшова, М. Танка, К. Крапіва; зборнікі «На вахце міру» і «Поступ міру», прысвечаны барацьбе за мір.

І гэты зусім натуральна. Характэрнай рысай многавязначнага савецкай літаратуры з'яўляецца яе міралюбівасць, усаўляючы творчай працы савецкага чалавека — патрыёта вялікай сацыялістычнай Радзімы, барацьбыта за камунізм, за шчасце людзей на зямлі. Жыццедзейнай традыцыяй усіх пакаленняў беларускіх літаратараў з'яўляецца выкрываць эксплуатацыйнага ўладу жыцця, сцвержанне ідэі міру. Імяна гэтую ідэю сцверджаюць усеі свай творчасцю П. Броўка і К. Крапіва, А. Куляшоў і М. Танка, з гэтым выкрываючы крывавае змоўшчыкаў супраць міру і ўсаўляючы гістарычную місію савецкіх людзей — самых паслядоўных абаронцаў міру на зямлі. Наша выдавецтва арабала карысную справу, выпусціўшы асобнымі кнігамі творы беларускіх пісьменнікаў, прысвечаны барацьбе за мір.

Аднак, калі паглядзець на выстаўку, як на публіку справаздачы выдавецтва перад беларускім чытачом, дык стане віднаватым адно істотнае ўпущэнне. Магучым рух прыхільнікаў міру знайшоў сваё выяўленне ў літаратуры народаў, якія ідуць за Савецкім Саюзам па шляху будаўніцтва сацыялізму ў Еўропе і Азіі. Прысуджэнне Міжнародных Сталінскіх прэмій «За ўмацаванне міру паміж народамі» пісьменнікам Го Мо-жо, А. Зегерс, а таксама прысуджэнне Дзіні Лін, Т. Алену, Чжоу Лі-бо, Ш. Надз і інш. з'яўляюцца літаратарамі Сталінскіх прэмій за 1951 год красавічова сведчыць аб вялікіх асагуках гэтых пісьменнікаў у справе барацьбы за мір. Іх творы карыстаюцца ў нас велізарнай папулярнасцю.

Але нашы чытачы пазбаўлены магчы-

У Магілёве дрэнна гандлююць кнігай

У Магілёве тры кніжныя магазіны. Але абслугоўванне не пакапаўца забеспячыць гэтыя магазіны дастатковай колькасцю літаратуры.

Лепшым лічыцца магазін № 1. На першым поглядзе здаецца, што тут усё ў парадку — акуратныя паліцы, добра аформленыя кніжныя вітрыны. Але пачынаючы першага ўражання становіцца віднаватым, калі вы спытаеце патрабуну літаратуры. З тэхнічнай і сельскагаспадарчай літаратуры тут се-тое ішчэ можна знайсці. У аддзеле-ж палітычнай літаратуры адсутнічаюць многія неабходныя кнігі. Найбольш бедна прадстаўлена мастацкая літаратура. З кніг рускіх класікаў пакупнік знойдзе толькі творы Н. В. Гоголя. Беларускаю літаратуру прадстаўляюць не больш дзесятка кніг. Зусім мала даіццай літаратуры. Пакупнікі шукаць творы В. І. Леніна і І. В. Сталіна на рускай мове, «Белую бязору» М. Бубянава, «Бавале-

ПІСЬМЫ ў РЕДАКЦЫЮ

Важная справа

масці прачытаць гэтыя творы на сваёй роднай мове.

Беларускі чытач, знаёмчыся з лепшымі творамі замежных праграсіўных пісьменнікаў, пераконаецца ў тым, што вообразы, створаныя Я. Коласам, А. Куляшавым і М. Танкам, М. Лыньковым і Я. Брылем, пераклікаюцца з вообразамі стойкіх амагараў за шчасце людзей і твораў А. Зегерс і Ху Фена, Дзіні Лін і Ш. Надз, К. Барталя і Э. Сю, Ж. Амаду і Н. Хікета. Мы маем права ганарыцца тым, што вообразы «Камуністаў» Аркадыя Куляшова нагналі імянацкага паэта К. Барталя ў яго працы над «Паэмай аб чалавеку», што гістарычным пераўтварэнні, якія адбываліся ў Заходняй Беларусі і адбываюцца зараз у Венгрыі, знайшлі сваё адлюстраванне ў творчасці лаўрэатаў Сталінскіх прэмій — беларускага пісьменніка Я. Брыля і венгерскага Ш. Надз.

Наш беларускі чытач хоча і павінен атрымаць магчымасць знаймяцца з палымі барыямі ісповяддзя моцнага сэрца Ю. Фучыка і з яго лістоўкамі са словамі: «Глядзіце, як ваюе браці беларускі народ!», — прачытаць тры новыя кітайскія літаратуры, дзе ведаюць Я. Купалу, А. Куляшова і Я. Коласа; пазнаёміцца з творами аб герах барацьбы за мір, творами А. Зегерс, Ж. Амаду, А. Стыля; з кнігамі аб будаўніцтве новага жыцця ў краінах народнай дэмакратыі; з кнігамі, якія выкрываюць самую цяжкую цывілізацыю нашай планеты — царылізацыю ЗША.

У Мінску працуюць ўжо некалькі год інстытут замежных моваў. У БДУ за апошнія гады абаронены дыпломныя работы аб Ю. Фучыку, Ш. Петафі, А. Зегерс, Т. Драйзера, М. А. Нексе. Аўтары гэтых работ маглі-б дапамагчы падрыхтаваць да выдання рад кніг перадавых пісьменнікаў Захаду.

Між тым, за ўсе пасляваенныя гады не выдана ні аднаго твора сучаснага зарубешнага пісьменніка. Толькі нядаўна ў план Беларускага дзяржаўнага выдавецтва на 1953 год уключаны драмы Го Мо-жо, «Саюна перад пакараннем смерцю» Ю. Фучыка, зборнік твораў сучасных польскіх паэтаў, апавесць «Мітра Бокар» М. Садаяну, Ш. Петафі, Х. Бодэф. Гэта велікі мала і ажыццяўляецца ўсё гэта надзвычай марудна.

Чытач чакае большай апераўнасці ад Дзяржаўнага выдавецтва БССР.

Д. ФАКТАРОВІЧ.

ра Залатоў Зявядзі» С. Бабарскага, «Ад усяго сэрца» Е. Мазыцка і інш. Але на пытанні пакупнікоў прадаўшчыца тав. Харкевіч заўсёды адказвае: — Нема гэтай кнігі. — Прадалі. — Ішчэ не атрымалі.

Задачыта бібліятекі тэррапрадпрыемства «Грубяўна» т. Барысва расказавае, што на рахунак магазіна бібліятека пераалічыла 1500 рублёў. Атрымана-ж кніг толькі на 105 рублёў.

Ішчэ горш абстаецца справа ў астатніх кніжных магазінах горада.

Магазін падпісных выданняў атрымавае кнігі з вялікім спазненнем.

Абслугоўванне (дырэктар тав. Кунец) мала клопатліва аб задавальненні патрабаванняў.

Калгас «Комінтэрн» Магілёўскай вобласці.

дэманструюць буйныя дасягненні, балгарскага выяўленчага мастацтва.

Пасляхова развіваецца кінамастацтва, цыркавое мастацтва і г. д.

Расквітнела мастацкая самадзейнасць, якая зараз налічвае звыш 9 тысяч калектываў.

Балгарская літаратура і мастацтва развіваюцца пад сярнячым уплывам самай перадавой у свеце савецкай сацыялістычнай культуры.

У сваіх савецкіх сяброў балгарскія пісьменнікі, артысты, мастакі, кампазітары вучацца высокаму мастацкаму майстэрству, глыбокай ідэянасці, палымнянай партыянасці. Іх натхняе светлы прыклад Горькага і Маякоўскага. Вялікі ўплыў аказваюць на развіццё балгарскай літаратуры таксама М. Шолохаў, А. Талстой, К. Сіманаў і другія савецкія пісьменнікі.

Узрастаюць тыражы выданняў рускай класічнай і савецкай літаратуры ў Балгарыі. 3 9 верасня 1944 года да 31 ліпеня 1950 года з рускай мовы на балгарскую перакладзена 1836 кніг, агульным тыражам першыя пачынае 15 мільянаў экзэмпляраў. Шырокае распаўсюджанне атрымала ў Балгарыі савецкая кніга на рускай мове.

Культурнае супрацоўніцтва паміж брацім савецкім і балгарскім народам дапамагае вялікай справе сацыялістычнага будаўніцтва ў Балгарыі. Пераймаючы вопыт сваіх савецкіх таварышаў, балгарскія работнікі літаратуры і мастацтва пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі Балгарыі натхняюцца сваёму народу, выходзячы ўжо высокай папуцыі сацыялістычнага патрыятызма, вернасці ідэям праграсіўнага інтэрнацыяналізма, гарачай любові да савецкага народа і правадзя ўсіх працоўных — мурата Сталіна.

В. ВАСІЛЬЕЎ.

Заводскі музей

Далёка за межамі нашай рэспублікі славацца выбраві неманскіх шклодуваў. Разнастайную і прыгожую прадукцыю беларускіх майстроў шкла можна ўбачыць у магазінах Масквы і Мінска, у музеях Рыгі, павільёнах Усеагульнага сельскагаспадарчай выстаўкі. Вырабы з накладнага шкла



Заводскі музей у Маскве.

азабляць аўдыторыі, вучэбныя кабінеты і лабараторыі велічнага палаца навукі на Ленінскіх горах у сталіцы нашай Радзімы.

Выдатныя творы вырабаў сабраны ў заводскім узорным пакоі. Гэта цудоўны музей, і калі пазнаецца ў яго, здаецца, што ты апынуўся ў казачным палацы. Вялікая светлая зала зяе ад багатага фарбаў.

У музеі шырока прадстаўлена прасаваная і выдуўная пасада. Дакла аддасці позірк ад бездарнага зробленага сталовага прыбора з разналівага шкла. Ён уключае некалькі дзесяткаў назваў пасуды. Выдуўныя вырабы прадстаўлены ў разнастайнай каларовай гаме — ізумрудныя, празрыстыя, топазавыя і г. д. Кожны прыбор выкананы па аднаму своеасабліваму малюнку алмазнага гранію.

Галоўным мастак завода Кіра Іванаўна Даніэль-Бек расказавае аб тым, як вырасталі

на прадпрыемстве выдатныя майстры накладнага шкла. Асабліва славіцца сваім майстэрствам бригадзір Іван Іосіфавіч Каманцаў, выдатны шклодуў, чалавек з залатымі рукамі, як яго тут любяць называць. За апошнія некалькі месяцаў Іван Іосіфавіч паспяхова асаўі выпуск дзесяткі новых відаў выдуўнага пасуды. А з якім цудоўным густам нанесены на выбравы малюнк, якія вызначаюцца строгасцю ліній і прыгожым вываненнем! Гэта — справа рук бригадзіра А. Скоблі, І. Судніка, алмазчыцы Ніны Рафаянавай і многіх другіх добрых спецыялістаў.

Зусім нядаўна неманцы пачалі выпуск выбраві, выкананых спосабам глыбокага пратручвання. У гэтай захаўваюцца унікальныя ўзоры гэтай прадукцыі, зробленыя майстрамі мастацтва тт. Мешкоўскім і Зобалай. Вось ваза трайнай накладнага шкла — празрыстага, кразаітавага і кабалітавага. На яе спосабам глыбокага пратручвання нанесены партрэт таварыша Сталіна. Побач, на другім выбраве — экспазіцыя партыі «Ленін у Расіі». Багатае тэматыка, цудоўнае майстэрства выканання прымушаюць называць гэта выбраві затрымацца каля гэтых выдатных узораў сапраўднага мастацтва.

Многа «сія любімай справе адна Кіра Іванаўна. Вопытны мастак, яна распрацавала многа цікавых кампазіцый. Па яе асказах выканана ваза, якую падаралі працоўныя Мінскага сталіцы Латвіі — Рызе ў дзень 750-годдзя яе заснавання. Зараз завод рыхтуе вялікую партыю дэкаратывных выбравіў да дэкады беларускага мастацтва ў Маскве. Сярод узораў — вазы, абаны, кубкі з накладнага шкла і хрустала. З вялікім энтузіязмам працуюць майстры над ганаровым і аддасным заказам. Майстра глыбокага пратручвання т. Жалезнякоў укладае ў сваю работу многа вынаходлінасці, ініцыятывы, смела вырашае складаныя тэхналагічныя пытанні.

Адначасова шклозаводцы выконваюць заказ для маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ламаносава. Хутка тысячы прыбораў, выкананых з накладнага шкла і спосабам глыбокага пратручвання, будуць адпраўлены ў Маскву.

Л. КАВАЛЬ.

г. Наварудка.

Па старонках абласных газет

Ліквідаваць недахопы ў рабоце філіяла мастакоў

Пад такім загалоўкам брасцкая газета «Зара» ў нумары ад 2 верасня г. г. надрукавала артыкул І. Кожарова аб рабоце брасцкага філіяла Саюза мастакоў. Работа гэтага філіяла, як паведамаецца ў артыкуле, лічце не так даўно вызначалася поспехамі асобных мастакоў. Іх творы часта можна было бачыць на рэспубліканскіх і абласных выстаўках, якія заслугоўвалі сур'ёзнай увагі па сваёму зместу і майстэрству.

Але першыя поспехі парадзілі заспеконасць і зааіаства ў некастрычаных мастакоў. Апошнія творы Шыкіна, Аўчыніківа, Дударова, Рудчыка і другіх — ніякай творчых магчымасцей іх аўтараў.

Бюро брасцкага абкома партыі ўказала на сур'ёзныя недахопы ў рабоце філіяла. Бюро канстатавала неадвальнаючую пастанову ідэяна-палітычнай работы, адсутнасць сістэматычнай вучобы па намыслена твораца майстэрства, марудную падрыхтоўку да дэкады.

З таго часу мінула шасць месяцаў, а прыкметнага зруху ў рабоце брасцкіх мастакоў усё ішчэ няма. З 12 членаў калектыва мастакоў на-сапраўднаму працуюць толькі Федісаў і Даніеля.

Упаўнаважаны на брасцкаму філіялу мастак т. Аўчынікіў вельмі мала зай-

маецца работай філіяла. Як выявілася на партыіным сходзе мастакоў, у калектыве ўсталявалася сямейнасць, адсутнічаюць крытыка і самакрытыка.

Аўтар прыводзіць характэрныя для работы філіяла факт з мастаком Сурскім, які выдае творы сваіх блізкіх сяваў за свае ўласныя. На мінулых паці абласных выстаўках не было ніводнай скульптурнай карціны Сурскага.

Аўтар слухна напранае рэспубліканскае Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР за тое, што яно не цікавіцца работай брасцкага філіяла, не аказвае яму практычнай, творчай дапамогі. Ні разу не было праведзена абмеркаванне і канстатацыя работ мастакоў Бреста, не аказана дапамога ў разгортванні творчай крыткі і самакрытыкі.

Варта дадаць, што Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР не мае шчыльнай творчай сувязі з брасцкім філіялам. Мастакі многіх другіх абласцей таксама з поўнай падаставай могуць атрымаць Праўленню тых-ж папрокі, што ідуць з Бреста.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР павінна склааць сваё саюна па гэтым пытанню.

Музычныя „серады“

Пасля працягла летняга перапынку ў клубе кампазітараў зноў аднавіліся